

Ο ΚΛΕΦΤΗΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Ὀλίγα σχετικῶς ἔχουσι γραφῇ περὶ τοῦ πρωτοκλέφτου καὶ ἄρματωλοῦ Ζαχαριᾶ· ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὠρισμένα ἀνέκδοτα — καὶ εἶναι ὁ βίος του ὁμολογουμένως πλήρης ἀνεκδοτικῶν ἐπεισοδίων — ἐπαναλαμβάνονται ὑπὸ τῶν μελετώντων τὴν παράδοξον καὶ σκοτεινὴν ὅσῳ καὶ ἔνδοξον ἱστορίαν τῶν ἄρματωλικῶν λεγομένων χρόνων.

Ὁ πρωτοσύγκελλος καὶ ἱστοριογράφος Ἀμβρόσιος Φραντζῆς διασφύζει ἱκανὰς περὶ αὐτοῦ πληροφορίας.

Ἐπίσης καὶ περιηγηταὶ μετὰ θαυμασμῷ ὁμιλοῦσι περὶ αὐτοῦ. Ὁ περιηγητὴς δὲ Bartholdy πρὸς τοῖς ἄλλοις σημειοῖ, ὅτι ἦτο κάτοχος ὁ Ζαχαριᾶς καὶ τῆς μυστηριώδους δυνάμεως τῆς ὀστεομαντίας. Ἀτυχῶς δὲν εἶχε τὴν πρόνοιαν νὰ φάγῃ ἄρνι ψητὸν πρὶν ἐπισκεφθῇ τῷ 1802 τὸν κουμπάρον του Κουκέαν, ὅστις τὸν ἐδόλοφόνησε.

Τὴν ἐκτενεστέραν καὶ ἐμβριθεστέραν μελέτην περὶ τοῦ Ζαχαριᾶ ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Γ. Κ. Χούμης ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Ἡμερολόγιῳ τῆς Σύρου (1870), μὴ σημειῶν ἀτυχῶς πόθεν ἤρυσθη τὰς σχετικὰς πληροφορίας, αἵτινες φέρουσι πᾶσαι τὸν τύπον τῆς παραδόσεως.

Εὐτυχῶς περιεσώθη πολύτιμον χειρόγραφον, περιέχον περιλήψεις ἐπιστολῶν καὶ πληροφορίας φερούσας τὸν τύπον τῆς ἐπισήμου προελεύσεως καὶ γνησιότητος, ἀναμειγμένους μετ' ἁσμάτων δημοτικῶν σχετικῶν. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο, ὅπερ ἐκδίδομεν σήμερον, κατατεταγμένον ἐν τῷ φακέλῳ 2133 τῶν χειρογράφων τῆς Ἑθν. Βιβλιοθήκης ὑπὸ τὸν ἀριθ. 5062, φέρει τὴν ἐπιγραφὴν:

«Βίος τοῦ Ζαχαριᾶ»

καὶ ὑπ' αὐτὴν τὸ ἐξῆς παράδοξον ἐπεξηγηματικὸν σημείωμα·

«Κατὰ τὰ ἀντίγραφα τῆς ἀλληλογραφίας του, σωθείσης παρὰ τοῦ υἱοῦ του Σωτήρη Ζαχαροπούλου, ἐκ τῶν πρωτοτύπων, τὰ ὅποια παρέδωκε τοῦ Καλοδίστρια, ὁ ὅποιος τὰ ἔδωκε τοῦ ἀδελφοῦ του Βιάρου, ὅστις καὶ τὰ οἰκιοποίηθη, οἱ δὲ κληρονόμοι τὰ θεωροῦν κλοπιμαῖα».

Ἐν τῷ προτελευταίῳ φύλλῳ τὸ χειρόγραφον περιέχει «κατάλογον τῶν συνιγμένων τοῦ Ζαχαριᾶ καὶ Καπειανέων Μωρέως καὶ Μάνης καὶ τινων τῆς Ῥούμελης». Καὶ μετ' αὐτὰ ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἐν ἀρχῇ σημείωμα περὶ τῆς παραδόσεως τῶν ἐγγράφων τῷ Καποδιστρίᾳ, μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι ἐν αὐτῷ σημειοῦται ὅτι τὰ παρέδωκαν οἱ υἱοὶ τοῦ Ζαχαριᾶ Σωτήρης καὶ Θεόδωρος.

Ὁ Φωτάκος (Χρυσανθόπουλος) ἐν τοῖς Βίοις τῶν Πελοποννησίων ἀνδρῶν

σημειοί ότι υιοί του Ζαχαριᾶ ἦσαν οἱ «Θεόδωρος Ἀνδρέας καὶ Σωτήριος Ζαχαροποῦλοι, καπεταναῖοι Μιστρά».

Τὸ χειρόγραφον ὁμῶς περατοῦται διὰ τοῦ ἐξῆς σημειώματος: «Ὁ Ζαχαριᾶς ὑπανδρεύθη πρῶτον γάμον τὴν Παγώνα ἐκ Λόγκαστρας μετὰ τῆς ὁποίας ἀπέκτησε 4 ἄρρενα καὶ δύο κοράσια· α' Ἀναγνώστην ἢ Παναγιώτην Ζαχαριᾶν, β' Πέτρον, γ' τὸν Θεόδωρον, δ' τὸν Γεώργιον· α' Αἰκατερίνην, β' τὴν Ἀγγελίνα τὴν ὁποίαν ἐνουμφεύθη ὁ Νικηταρᾶς Σταματελόπουλος ἀποκτήσας ἓνα υἱὸν Ἰωάννην καὶ μίαν κόρην Ῥηγκίνα».

«Εἰς δεῦτερον γάμον (ὁ Ζαχαριᾶς) ἐνουμφεύθη τὴν Φλωροῦ ἐκ Μπαρμπίτσας, μετὰ τὴν ὁποίαν ἀπόκτησε τὸν Θεόδωρον καὶ Σωτήριον Ζαχαροπούλους, οἱ ὁποῖοι ὅταν ἐκατεστράφησαν οἱ Κολοκοτρωναῖοι καὶ λοιποὶ ἄρματωλοί, μετέβησαν εἰς τὴν Ἐπτάνησον καὶ ἔμειναν καὶ ἔλαβαν ὑπηρεσίαν βωσσικὴν, γαλλικὴν καὶ ἀγγλικὴν, κατὰ τὸ 1813 ἀνεχώρησαν εἰς Σμύρνην ὅπου ἀπεκατεστάθησαν, καὶ ὁ Σωτήριος ὑπανδρεύθη ἐκεῖ, καὶ κατὰ τὸ 1821 ἦλθεν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ ἔλαβε τὰ ὅπλα κατὰ τῆς τουρκικῆς δυναστείας».

Ἦδη δημοσιεύομεν τὸ χειρόγραφον ὡς ἔχει, οὐδεμίαν ἐπενεγκόντες μεταβολήν, οὐδὲ τὰ δημοτικὰ ἄσματα συμπληρώσαντες, μόνον δὲ ἐκ τῶν ἀνρθογραφῶν τὰς λυπούσας καθ' ὑπερβολὴν τὴν ὁρασιν διορθώσαντες.

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

«Βίος τοῦ Ζαχαριᾶ».

1 «Εἰς τὰ 1759 ἐγεννήθη ὁ Ζαχαριᾶς Μπαρπιτζότης, εἰς τὰ 1776 ἐσκοτώσαν οἱ Σπαχίδες τὸν ἀδελφόν του Παντελῆν· ὁ Ζαχαριᾶς ἦτον χρόνων 17, ἄρματώθη καὶ ἐπῆγε εἰς τὴν Λογκάστρα (χωρίον)· εὗρθε τὸν καπετὰν Μαντζάρη, ὅστις ἦτον Ζορμπᾶς ἀπὸ τὸ Βιλαέτη τῆς Τροπολιτζᾶς ἀπὸ τὸ χωρίον Πιαλή, καὶ ἀφοῦ τὸν ἐχαιρέτησε καὶ τοῦ εἶπεν, ὅτι οἱ Τούρκοι ἐσκοτώσαν τὸν ἀδελφόν του τὸν Παντελῆν καὶ ἦλθα μαζί σου διὰ νὰ σκοτόνω Τούρκους ὅλην μου τὴν ζωὴν, σὲ δέχομαι τοῦ εἶπεν, ἀλλὰ εἶσαι μικρὸς εἰς τὰ χρόνια· ψυχὴν μεγάλην ἔχω, καὶ ὁ Πόλεμος θὰ μὲ δείξῃ. Τότε ἦλθε πεζὸς εἰς τὸν Μαντζάρη καὶ τοῦ λέγει, οἱ Τούρκοι ἐβγήκαν ἀπὸ τὸ Λοντάρι παγανιά, καὶ ζητοῦν τὸν καπετὰν Μαντζάρη, καὶ ἦλθαν οἱ Τούρκοι εἰς τὸ Μοναστήρι (ροκίτζα)· ὁ Καπετάνιος ἔμιλησε, «τζαούση μοίρας' τὸ ψωμί θὰ πᾶμε γιὰ τοὺς Τούρκους». Ἐφθασεν εἰς Ῥοκίτζα ὁ Καπετάν Μαντζάρης μετὰ τὸν Ζαχαριᾶ καὶ ἄρχησαν τὸν πόλεμον ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τὸ δεῖλι· ἐσκοτώθησαν Τούρκοι 27, ἀπὸ τοὺς χαίνηδες 9· ὥρμησε ὁ Ζαχαριᾶς μετὰ τὸ σπαθὶ μετὰ ῥηλὴν φωνὴν ἀπάνω τους, ὥρμησαν καὶ οἱ ἄλλοι Ζορμπάδες· ἐτζάκησαν οἱ Τούρκοι· Τούρκοι πετοῦνε τᾶρματα, πετάζανε ταῖς σάρκες καὶ ὅτι ἄλλα εἶχαν νὰ

γλητώσουν. Ἐκαμαν πλιάτσικα πολλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς σκοτωμένους· τὸ μοναστήρι, ἔκαμαν Χαράτζι. Οἱ συντρόφοι ἐγύρεψαν νὰ ἐβγάλουν ὄντα-
 λίκι ἀπὸ τὰ λάφυρα τὸν Ζαχαριᾶ, ποῦ ἔκαμε τὸ γιουρούση, ὁ Καπετά-
 νος ζήλεψε· τοῦ κακοφάνη τοῦ Ζαχαριᾶ καὶ τῶν συντρόφων καὶ χωρί-
 ζουν 60 νομάτοι καὶ πάνε μὲ τὸν Ζαχαριᾶ καὶ τὸν ἐγνώρισαν Καπετά-
 νιον. Ὁ Ζαχαριᾶς ἐδιόρισε τζαούση καὶ Παῖραχτάρη, ἔρραψε μπαϊράκι
 μὲ σταυρόν, τὸ μπαϊράκι τὸ ἐπάνω μέρος κόκκινο, στὴ μέση ἄσπρο, στὸ
 κάτω μέρος μαῦρο, μὲ γράμματα ὅπου ἔλεγαν ἡ αἷμα ἡ ἐλευθερία ἡ
 θάνατος, ἐπέρασεν εἰς τὸ Βιλαέτη τοῦ Λονταργιοῦ εἰς τὸ χωρίον ἀπάνω
 Σάλετζι· τὸ εἶδαν οἱ Τοῦρκοι, ἔτρεξαν εἰς τὸ Λοντάρη, καὶ τρέχουν οἱ
 Τοῦρκοι εἰς τὸ κάτω Σάλετζι, στέλνουν ἓνα ῥαγιά νὰ ἰδοῦν τοὺς Χαϊν-
 δες, τί εἶναι αὐτοὶ ποῦ ἔχουν καὶ μπαϊράκι· ἐπῆγε ὁ Πρωτόγερος· τοὺς
 εἶπαν εἶναι ὁ Ζαχαριᾶς ὁ Μπαρμπιτζότης· τὸν στέλνουν ὀπίσω οἱ Τοῦρκοι
 ὀπίσω, νὰ τοὺς εἰπῇ νὰ χαλάσουν τὸ μπαϊράκι, καὶ νὰ κατέβῃ ὁ Τρανώ-
 τερος κάτω, τὸν θέλει νὰ παρησιασθῇ εἰς τὸν Ἰσούφαγα Ζαντέ, καὶ Βοϊ-
 βόντα καὶ Χαραντζᾶ τοῦ Λονταργιοῦ, εἰτέ θὰ στείλω τὸν Ντζάνιο μπου-
 λούμπασια νὰ τοὺς φέρῃ τὰ κεφάλια. Γράμμα τοῦ Ζαχαριᾶ· Ἰσούφαγα
 Ζαντέ καὶ Χαρατζᾶ τοῦ Λονταργιοῦ, παράγγειλες νᾶρθῇ ὁ τρανώτερος
 κάτω νὰ σὲ προσκυνήσωμε· ἐμεῖς δὲν ἤμασθε νυφάδες, σήκω ξεκουμπίσου
 τράβα χέρι μὴ μᾶς γίνεσαι γουμάρι, διότι ἐμένα δὲν μὲ λένε Χαϊνλῆ, μὲ
 λένε Ζαχαριᾶ Μπαρμπιτζότη· εἶπες νὰ χαλάσωμε τὸ μπαϊράκι μας, αὐτὸ
 μέλλει νὰ χαλάσωμε τὰ κεφάλια σας τὰ τούρκικα, διότι ἔχει πολύτιμον
 Σταυρόν καὶ γράφει ἡ αἷμα, ἡ ἐλευθερία, ἡ θάνατος· σοῦ λέγω τοῦτο,
 σὺν ἦσαι Ζαντές νὰ μοῦ στείλῃς 300 λουφέδες διὰ τὰ παλικάρια μου
 καὶ ῥίχτα στὸ Βιλαέτη σου, ὅχι καὶ δὲ μοῦ στείλῃς, θὰ βάλω σπαθὶ
 στὰ κεφάλια σας καὶ φωτζιὰ στὸν καζά σας καὶ στὰ τζηφιλίκια σας.
 Ἄκουσε τοὺς λόγους ὁ Ἰσούφαγας, ἐθυμώθη καὶ ἐκίνησεν ἀπάνω τους.
 Ἀρχησεν ὁ πόλεμος καὶ ἐβάσταξε ὅλην τὴν ἡμέραν· ἔκαμε γιουροῦσι ὁ
 Τζίκος ἀπάνω στὸν Ζαχαριᾶ· ὤρμησε ὁ Ζαχαριᾶς μὲ τὸ σπαθὶ εἰς
 τὸν Τζίκον καὶ τὸν ἔκοψε ἀνδρίως· φωνάζει ὁ Ζαχαριᾶς, ἀπάνω τους
 μπαϊραχτάρη μου, τοὺς ἐπήραμε τοὺς μουρτάτες, τοὺς ἐπήραμε· ἐτζάκι-
 σαν οἱ Τοῦρκοι, καὶ ἐσκοτώθησαν Τοῦρκοι 70, Ῥωμαῖοι 22, οἱ Ζορμπά-
 δες ἐπῆραν πλιάτσικα πολλὰ καὶ ἐτράβηξαν εἰς Ξεροβούνα καὶ ἔκαμαν
 τὸ χαράτζι· τότες ἦρθαν καὶ οἱ Νικολέοι, Ἀντώνιος καὶ Παναγιώτης
 καὶ ἐχάρηκαν τὸν Ζαχαριᾶν διὰ τὸ ἰνάμη ποῦ ἔδωσαν, καὶ τοῦ ἔκαμαν
 ὄρκο, ὅτι θὰ ἦσαν μαζί του καὶ θὰ τοῦ φέρουν ἀπὸ Μιστρά ὅ τι χρειάζε-

ται· ὁ Ζαχαριᾶς τοὺς εἶπε, ὅτι γρόσια δὲν θέλω ἐγώ, βόλια, μπαροῦτι, πέτρες, τζαρούχια, αὐτὰ θέλω καὶ τὰ πληρόνω, τὰ γρόσια καὶ τὸ ψωμί τὰ πέρνω μὲ τὸ σπαθί μου. Διέτριβε στὰ βουνὰ Ξεροβούνα χρόνους 2· διὰ τὴν ἀξιοτήτά του ἐβάλλθησαν νὰ τὸν ἐπαντρέψουν οἱ Νικολαῖοι, νὰ τοῦ δώσουν μία συγγένισσά τους, ὀνομαζόμενη Παγώνα, τὸν ἐκατάφεραν καὶ ἐπανδρεύθη, τὴν ἐνυμφεύθη καὶ ἐπῆρε τὴν συγγένισσά τους καὶ ἔγειναν φίλοι στενοί.

2. Γράφει ὁ Ζαχαριᾶς εἰς τοὺς Κοτζαμπασίδες τοῦ Μιστρός, ἀφοῦ ἔγεινε συγγενὴς τῶν Νικολέων, ἔκαμε τοὺς Πηγαδέους συντρόφους· καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ ὁμιλῆσθε τοῦ Μπίμπαση νὰ μὴ μὲ κατατρέχη μὲ τοὺς Νικολέους, διότι τοὺς ἔχω συγγενεῖς μου καὶ θὰ καθήσω στὴν Λογκάστρα. (Γράμμα τοῦ Κρεβατᾶ καὶ Κοπανήτζα) Μᾶς γράφεις νὰ ὁμιλήσωμε τῆς πόρτας νὰ μὴ κατατρέχη τοὺς Νικολέους, σοῦ λέμε νὰ πᾶς ἀπὸ κεῖ ποῦ ἦλθες, διότι κοντὰ σὲ σένα θὰ χαθοῦν καὶ οἱ Νικολεοί, τὸ μαθένει ἡ πόρτα καὶ ντζογάση δὲν δίδομε μὴ μᾶς χαλάσῃ τὸ Βιλαέτη, καθὼς ἐχάλασε τὸ Βιλαέτη τοῦ Λεονταργιοῦ, δὲ στὸ κάνομε Σιάλεσι τὸ Μιστρά, ἐσὺ θὰ χαλάσῃς τοὺς Νικολέους καὶ τὰ χωριά, σύρε στὴν Μπαρμπίτζα στὸ χωργιό σου.—Γράφει ὁ Ζαχαριᾶς· σὲ λόγου σας κοτζαμπασίδες· εἶδα τὴν γνώμην σας· μοῦ γράφετε νὰ φύγω, φεύγω καὶ πάγω στὸ χωργιό μου, χρωστάγω τοὺς λουφέδες τῶν παλικαργιῶν μου καὶ τὰ γυρεύουνε· στείλετέ μου 5,000 γρόσια νὰ πληρώσω τοὺς λουφέδες καὶ φεύγω καὶ σηκώνω τὸ βάρος, ὅχι καὶ δὲν μοῦ τὰ στείλεις, θὰ κάψω ὅλα τὰ τζιφλίκια σας καὶ τὰ τούρκικα καὶ τὰ ἰδικά σας. Ἐστενοχωρήθηκαν οἱ Μοραγιάννηδες, ἔρρηξαν τασήλι· Τοῦρκοι Ῥωμαῖοι καὶ τοῦ στείλανε 10 πουγκιὰ ἄσπρα 5,000 γρόσια· ἔφυγε, ἐπῆγε στὴν Μπαρμπίτζα καὶ ἔκτισε 2 πύργους δυνατούς.

3. Ἐβγήκε ἓνας Μπουλούμπασιας μὲ πολλοὺς Τοῦρκους, πάει νὰ χαλάσῃ τὸν Ζαχαργιᾶ· ὁ Ζαχαργιᾶς ἐσκέφθηκε, ἔμεινεν τὰ καραβούλια· Ζάχω, Τοῦρκοι μᾶς πλάκωσαν, φέρνουνε καὶ ῥαγιαδες· ὁ Ζαχαργιᾶς ἐμίλησε, πιάστε τὰ πόστα δυνατά· δυνάμωσε τοὺς πύργους, τοὺς πύργους τοὺς δυνάμωσε ὁ Γιώργος καὶ ὁ Τζαπάρος· τὰ μετερίζια πιάστε σεῖς καὶ ἔγὼ τὸν Αἰθανάση· σήμερα ἔχομε πόλεμον μὲ τοὺς Τοῦρκους μὲ Ῥωμαίους, μεζάτη ἔχω τὸν Παντελὴν τὸν Μακελοκομένον, θὰ πάρωμε τὸ αἷμα τοῦ σὰν ἄξια παλικάρη· ὁ πόλεμος ἀρχήνησε ἀνάμεσα τὸ γιόμα. Κατὰ τὰπομεσήμερον φωνάζει ὁ Ζάχος μιὰ φωνὴ ἕψηλὴ καὶ ἀνδρειωμένη· ἄστε τοὺς πύργους μοναχοὺς, ἐβγάτε ἀπὸ τὰ ταμπούργια, γιου-

ρούση νὰ τοὺς πάρωμε, τὸ αἷμά τους νὰ πγιοῦμε. Τραβᾷ ὁ Ζάχος τὸ σπαθὶ καὶ ἔκαμε τὸ γιουρούσι, πέρνει κεφάλια τέσσαρα καὶ 6 πληγάρ-
γρους καὶ ἄλλοι πολλοὶ σκοτώθηκαν ἀπὸ τὰ παλικάργια· σκοτώθη ὁ
Κομτζάμπασης ὁ Κουλελὲς τῆς πόρτας· κακὴν κακὸς τοὺς ἔδιωξαν με
αἱματοχυσίαν· οἱ ῥαγιάδες φώναξαν, λυπήσου καπετάνιε μου, λυπήσου
τὰ χωριά μας, μὴν τοὺς βαρᾷς τὴν ἀφεντιά, διότι θὰ χαθοῦμε».

4. Γράμμα τοῦ Ζαχαριά.

Πρὸς τοὺς κοτζαμπασίδες καὶ Μοραγιάννηδες· κάνετε καλὰ νὰ μοῦ
πληρώνετε τοὺς λουφέδες τῶν παληκαριῶν μου, διὰ νὰ μὴν ἔχετε κάθε
καιρὸν ταρχήν, 24 πουγγιὰ ἄσπρα τὸν χρόνον, νὰ ἡσυχάσω καὶ ὅχι νὰ
ρίχνετε τασίλι εἰς τοὺς φουκαράδες, εἰμὴ νὰ τὰ πληρόνουνε οἱ ῥαγιάδες,
καὶ ἐσεῖς ποῦ τρώτε τοὺς πτωχοὺς ὡς ἐκεῖ ποῦ τὰ δίδετε τῶν Μπουλουμ-
πασιάδων καὶ κατατρέχετε ἐμένα· ἐμένα οἱ Μουρτάτες τί μοῦ ἔκαμαν, ὅταν
ἔρχονται νὰ με πολεμήσουν ἀπὸ τὴν μίαν μεριά φεύγουν ἀπὸ τὴν ἄλλη·
τώρα κάνετε καλὰ νὰ με πληρώνετε, εἴτὲ εἶμαι ἑτοιμὸς φωτιὰ σπαθὶ εἰς
τοὺς Τούρκους νὰ βάλω, αὐτὸ θὰ κάνω καὶ συλλογιστῇτε το καλὰ· σὰς
λέγω καὶ τοῦτο ὅτι κανεὶς νὰ κρένη τοὺς Τούρκους καὶ ὅχι τοὺς Ῥωμέους,
νὰ τοὺς κρένω ἐγώ· μοῦ γράφετε ὅτι θὰ χαθοῦν τὰ χωριά σας· στάκτι νὰ
γένουνε, τουφέκι καὶ σπαθὶ ἔχω, ἢ θὰ χαθοῦμε, ἢ θὰ ἐλευθεροθοῦμε.

5. Γράμμα πρὸς τὸν Ζαχαριά· ἐκ τῶν Κοτζαμπασίδων.

Καπετάν Ζαχαριὰ μὴ θέλῃς νὰ χαλάσῃς τὸ βιλαέτι, οἱ Ζορμπά-
δες δὲν ζοῦν πολὺ, διότι ἡ πόρτα εἶναι πολὺ θυμὸς γεμάτη, ἀκούει τὰ
κινήματά σας, πρέπει νὰ ἡσυχάσῃς.

6. Γράμμα τοῦ Ζαχαριὰ πρὸς τοὺς Μοραγιάννηδες τοῦ Μισιρός.

Εἶδα τὸ γράμμα σας πῶς νὰ ἡσυχάσω· τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ μου
φωνάζει, τῶν Τούρκων τὸ αἷμα εἰς Ῥοκίτζα γκαρίζει, τοῦ Σάλεση καὶ
Μπαρμπίτζα φωνάζει, οἱ Τούρκοι δὲν με ἀφίνουν· ἐβγῆκα ποῦ ἔβγῆκα,
ἀλλὰ νὰ με βοηθεῖτε εἰς τοὺς λουφέδες, νὰ εἶμαι φύλακας τῶν Χρι-
στιανῶν καὶ προστάτης αὐτῶν· ἔχω συντρόφους πολλοὺς καὶ γυρεύουν
λουφέδες νὰ ἡσυχάσουν καὶ αὐτοί, πῶς θὰ ζήσωμε· ἐμεῖς ἔχομεν τὴν
γενεάν τοῦ Παναγιώταρου ἀπὸ Καστανιά, τὸν Καράμπελι, τὸν Μακρυ-
γιάννην, τοὺς Πετμεζέους, τὸν Κολοκοτρώνην, τὸν Νικήτα, τὸν Ἀνα-
γνωσταράν, τὸν Γιώργο ἀπὸ τὸν Ἀϊτό, τὸν Σταματέλο Ἀλεποχωρίτη,
τὸν Πέτρον τὸν Ματάν, τὸν Μητροπέτροβα, τὸν Μητρομάραν, Κουλο-
σπύρο, Κουλομετζίνιον, Καλιοτζήν, Νικολαίους, τὸν Μίλιο, τὸν Μάνι τοῦ
Μουσᾶ, τὸν Ἀτέση, καπετανάτα 24, καὶ θέλουν ἐξοδα καὶ λουφέδες· ὅλα

τὰ βιλαέτια, 24 κατιλίγια πληρώνουν καὶ τὰ μαζεύουν καὶ τὰ τρώγουν οἱ Μπουλουμπασιάδες καὶ ὥς κάμουν ζάπτι τὸν τόπον ὅπου πληρόνετε· τοῦτον τὸν μῆνα ἀκόμη καρτεροῦμε, ἂν δὲν διορθώστε νὰ πληρονόμεθα ἀπ' ὅλα τὰ βιλαέτια, θὰ βροντίξῃ τὸ τουφέκι καὶ σπαθὶ καὶ φωτζιά εἰς τοὺς φαγάδες καὶ πάρῃ ὁ διάβολος τὴν Τουρκιά μὲ τοὺς Τουρκογέρους της.

7. *Πεζὸς ἀπὸ τὸ Καστρί ἔρχεται εἰς τὸν Ζαχαριά.*

Ἄμὰν καπετάνιε μου γλύτωσέ με ἀπὸ ἓναν Μπουράτην Χαβελά τοῦ Χωριοῦ μας ὅπου κάθεται στὸ Καστρί, λέγεται Λουμάνης, μαγάρισε ἄπειρα χωριά καὶ μὲ τὸ στανιὸ τουρκίζει παιδιὰ καὶ τσοῦπες. Τζικούση πᾶρε δέκα παλληκάρια, σύρε εἰς τὸ Καστρί νὰ μοῦ φέρετε τὸ κεφάλι τοῦ ἐδῶ. Ἐπῆγαν, τὸν ἐπῆσαν, τὸν ἔδεσαν καὶ τὸν ἔφεραν εἰς τὸ βουνόν, τὸν ἔκοψαν, ἐπῆγαν τὸ κεφάλι τοῦ Καπετάνιου· τὸ ἄκουσαν οἱ Τρικληταῖοι ὅπου εἶναι κάτοικοι τοῦ ἁγίου Πέτρου, ἔμιλ' ἂν τῶν Κοτσαμπασίδων νὰ γράψουν πρὸς τὸν Ζαχαριὰν ν' ἀφήσῃ τὸν Λουμάνην καὶ γράφουσι τοῦ Ζαχαριά·

Καπετὰν Ζαχαριά νὰ μὴ πειράξῃς τὸν Λουμάνην, μόνον σὲ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς τὸν στείλῃς καὶ τὸν ξαγοράζομεν, διότι οἱ Τοῦρκοι θὰ μᾶς χαλάσουν τὰ βιλαέτια μας.

Γράμμα τοῦ Ζαχαριά εἰς τοὺς Κοιζαμπασίδες.

Εἶδα τὸ γράμμα σας μοῦ ζητεῖτε τὸν Λουμάνην. Τὸν Λουμάνην σᾶς χαρίζω τὸ κορμὶ του, καὶ εἶναι εἰς τὴν ῥάχην εἰς τὸν Ζυγόν· τὸ κεφάλι τοῦ τὸ θέλω ἐγὼ νὰ κουβεντιάσω, διότι ἔχει μεγάλη μυαλὰ καὶ αὐγατίζει τὴν Τουρκιά. Νὰ μοῦ στείλῃς 500 δεκάρια φουσέκια, τρία πετζά τζαρούχια, 500 ἀτζαλόπετρες, 2,000 γρόσια διὰ λουφέδες· μὴν τύχη καὶ δὲν μοῦ τὰ στείλετε θὰ κατέβω εἰς τὸ χωριὸ σας καὶ τότε θὰ τὰ διαλύσετε. Ὁ Κοντάκης στέλνει τὸν Μουσᾶ· ὅσα ἔγραφεν ὁ Ζαχαριάς, ὁ Πρωτόπαπας δὲν δίδει τίποτα, (ἔγραψεν ὁ Κοντάκης) τοῦ Ζαχαριά.

8. Τοῦτο εἶναι τὸ τραγοῦδι ὅπου λένε,

«Σὰν κλαίγονται πέντε χωριά, καὶ πέντε Βιλαέτια,
σὰν κλαίγεται καὶ ἓνας παπᾶς ἀπὸ τὸν ἅγιον Πέτρον,
τί τοῦ καμα τοῦ κ. . . . ποῦ κλαίγεται γιὰ μένα;
τὰ βόδια δὲν τοῦ τὰ φαγα, τὰ γίδια δὲν τοῦ πῆρα;
τὴν μίαν τοῦ νόμφη ἐφίλησα, ταῖς δύο τοῦ θυγατέρες,
τόνα παιδὶ τὸ σκότωσα, τᾶλλο σκλάβον τὸ πῆρα,
τὰ πεντακόσια δύο φλωριά, ὅπου εἶχε στήν κασέλα,
καὶ κεῖνα ἔγω τὰ μοίρασκα λουφέδες τῶν παιδιῶν μου».

(τί τοῦ καμα τοῦ κ. . .) Ἐφθασεν ἡ παγανιὰ ἀπὸ τὴν Τριπολιτζιά· ὁ